

Visul lui Werner

După ce m-am stabilit în Canada în 1980, am început să mă interesez și să mă informez în mod serios despre posibilitățile de a integra în viața mea activități de divertisment și sport într-un cadru sănătos și natural. Am fost uluit de cât de vaste și diverse erau. Mi-a luat vreo șapte ani să descopăr combinația câștigătoare care ar fi satisfăcut pasiunea mea de a vâsli într-unul dintre cele mai pitorești locuri din Canada.

Se află pe lacul Huron, unul dintre cele cinci mari lacuri din Canada, care, ca întindere, e cam un sfert din suprafața României. De fapt, cele cinci lacuri însumează o suprafață mai mare decât cea a României.

Mai precis, locul se află în Georgian Bay, partea cea mai pitorească a lacului Huron. Acolo funcționează un centru de excursii cu caiacul. În august 1988 mi-am programat o excursie ghidată de două zile cu înnoptare.

Am ajuns într-o vreme caniculară. L-am cunoscut pe ghid, un tânăr athletic și prietenos, care s-a interesat de nivelul meu de expertiză și de autonomie pentru acest tip de aventuri. I-am răspuns cu mândrie că mă consider un expert. M-a atenționat că vom parcurge cu caiacul circa 80 de kilometri. Am dat aprobator din cap și am ridicat mâna dreaptă, cu degetul arătător în sus, în stil american de aprobare. M-a mai întrebat dacă știu să mă cațăr înapoi în caiac, dacă mă răstorn de la valuri sau de la vânt. Am spus că da, deși nu m-am mai răsturnat de 20 de

ani. Apoi m-am aplecat, atingând pământul cu palmele și mi-am pipăit mușchii. Totul părea în regulă.

M-am dus să-mi aleg de pe stativ un caiac albastru, nou și lucios, o frumusețe.

Caiace la... odihnă

Până la urmă am ajuns în larg. Eram un grup de opt caiaciști, inclusiv ghidul. El era mai ales în spatele grupului, ca un câine ciobănesc care dirija o turmă de oi. Eu eram în frunte și înaintam în ritm alert – asta până când ghidul a urlat la mine că nu suntem la concurs și că pot sta în frunte, dar mai aproape. M-am conformat și am început să mă concentrez pe frumusețea peisajului, pe valurile mici, încă fără spumă, și pe broboanele de apă formate pe fața netedă și lucioasă a bărcii, încercând să ghicesc în ce direcție se vor scurge.

Deși eram în față, am observat că o barcă galbenă din grup se apropia din ce în ce mai mult de barca mea și a ajuns lângă mine. Distanța era perfectă pentru conversația care s-a dovedit a fi și intenția vâslașului.

“Hello”, mi-a zis și i-am răspuns cu același salut. Omul și-a ajustat ritmul ca să mergem cu aceeași viteză.

– Se pare că ai mai practicat acest sport, a zis el zâmbind. Era, în mod clar, un compliment. Până să intru într-o conversație, l-am studiat puțin din coada ochiului. Părea un tip înalt, chiar și șezând, cu părul aproape complet alb, cu ochi albaștri-oțelii, cu o față ușor ascetică, parcă sculptată cu dalta. M-am gândit că era trecut bine de 70 de ani, deși stătea în barcă drept, corect, la fel ca unghiul gambelor și poziția perfectă a mâinilor pe tija padelei.

– Mă cheamă Werner, a zis omul. Felul în care și-a pronunțat numele (și ca ton și ca accent) trăda fără niciun dubiu etnia sa germană.

– Mă cheamă George în Canada. Poate ar fi Georg în Germania. Omul a zâmbit prietenos.

– Faceți des excursii din astea?

– Da, zise el. Ori de câte ori mă lasă nevasta. Ea e canadiancă și îi plac schiul de fond iarna și plaja vara, nu să muncească pe lac, așa ca mine.

– Și d-ta, Werner, nu ești canadian, nu-i așa?

– Acuma deja sunt și-mi place să fiu pe apă, nu sub apă, ca într-un *Unterseeboot*. În mod clar mă testa dacă înțeleg ce înseamnă acest cuvânt în germană.

– Adică un submarin, nu? Poate un *U-Boot*, am zis.

– Exact așa, zise el, cu un zâmbet misterios și o expresie nostalgică.

Deși padelam în paralel și eram amândoi din profil, el și-a întors capul spre mine și a zis :

– Cum avem o pasiune sportivă comună și se pare că ați intuit ceva din trecutul meu, pot să vă spun mai multe, pentru că nu prea pot vorbi despre astea cu oricine.

– Vă mulțumesc pentru încredere. Mă interesează foarte mult ceea ce îmi veți povesti. Parcă-i mai ușor să te deschizi unui străin decât unui cunoscut.

– Da, foarte adevărat. Deci, pe scurt, ca toți nemții de vârsta mea, am făcut și eu armata în Wehrmacht, dar am făcut și studii maritime și, la vârsta de 30 de ani, am ajuns căpitan de *U-Boot* în slujba Germaniei naziste.

S-a lăsat o tăcere, n-am mai spus nimic și am continuat să padelăm încă o oră, în liniște. Eu mă gândeam ce ciudată e soarta și cine s-ar fi gândit că evreul Gyuri Kun va ajunge într-o zi să vâslească pe o bijuterie de lac în Canada, cot la cot cu un ofițer german, căpitan de submarin și, posibil, și criminal de război.

Eu și padela mea

După aceea, l-am rugat să mai continue, subiectul mă interesa. El a fost de acord, a simțit că poate să-și depene amintirile, mai ales unui necunoscut, pe teren străin și neutru.

– Misiunea mea era să duc nava peste ocean, în Canada, să intru pe fluviul St. Lawrence, unde, din 1942 până în 1944, am minat și scufundat peste 20 de vase comerciale. În mai 1945 a venit ordinul direct de la amiralul Karl Dönitz ca toate submarinele germane din zona Atlanticului și a Canadei să se predea Marinei Regale Canadiene. M-am conformat ordinului și am ajuns prizonier de război. Am stat doi ani într-un lagăr de prizonieri de război canadian, unde am fost tratați cu

multă omenie, cu îmbrăcăminte, hrană și îngrijire medicală, potrivit Convenției de la Geneva. Eu, la fel ca mulți alții, m-am îndrăgostit de Canada și am încercat să rămân, dar era imposibil. După eliberarea din lagăr, a trebuit fie să ne întoarcem în Germania (nimeni nu dorea asta), fie să mergem în Marea Britanie, care gestiona problema prizonierilor de război. Așa am ajuns în Anglia și, după trei ani, ni s-a permis să depunem cerere de emigrare în Canada. Cererea mea a fost aprobată. Am ajuns în Canada, legal, cu toate drepturile unui refugiat. Am lucrat în construcții navale și de acolo m-am pensionat. M-am căsătorit cu o canadiancă francofonă și avem doi copii. Am visat să ajung înapoi în Canada și să petrec mai mult timp pe apă decât sub apă.

Werner

“Visul lui Werner” s-a împlinit. Cam asta-i în linii mari.

– Și tu, Georg, cum ai ajuns în Canada?

– Eu am reușit să plec din România comunistă, am ajuns în Olanda, apoi în Franța, apoi în SUA și apoi în frumoasa Canada. Aici lucrez ca inginer electro, iar ca hobby am făcut caiac, atât de performanță, cât și de plăcere, și iată că așa ne-am cunoscut, Werner.

– Deci tu ești român, Georg?

– Da și nu. De fapt sunt evreu, dar cetățean român și canadian

– Evreu?!

– Da, Werner, ce zici de asta?

– Ce să zic? După zeci de ani de viață fericită în Canada, am alte păreri decât cele din tinerețea mea, spălat temeinic pe creier. Am cunoscut aici zeci de evrei și m-am împrietenit cu unii. Sunt foarte capabili, unii foarte deștepți, cu familii solide. E adevărat că unii erau gata să mă scuipe în față ca nazist, hitlerist, antisemit, criminal etc. Că ei asta au văzut, citit și auzit. Adevărul e că, în afară de SS, care a atras tot gunoiul uman german, cei din Wehrmacht erau mai ales soldați, oameni obișnuiți, fără ură extremă și ucigașă față de nimeni. La fel și personalul din *Kriegsmarine* (marina de război). Poate că erau printre cei mai puțin îndoctrinați dintre forțele militare germane.

M-am gândit că e interesant cum judecă omul dacă are mintea deschisă și nu este îndoctrinat cu ură, violență sau setea de a distruge. Dar ca să judeci ca un om normal, trebuie să trăiești ca unul. Am continuat în tăcere restul drumului până am ajuns la insula unde voiam să ne oprim, să mâncăm și să ne odihnim.

Ne-am tras caiacele afară din apă și le-am aranjat frumos pe niște stânci netede. Apoi ne-am instalat corturile, am aprins un foc de tabără și am încălzit mâncarea. Ghidul a adus niște bere pentru puțină veselie.

După câteva beri, ghidul a propus să cântăm ceva, că așa era obiceiul. Trei dintre caiaciști erau irlandezi (canadieni) și știau cântece vesele de beție și de petrecere, cu un accent autentic irlandez. Ne-am distrat bine. La un moment dat, Werner m-a întrebat dacă știu și eu ceva cântece românești. I-am spus că da, dar că nu cânt în public, pentru că am o voce de măgar răgușit. Dar i-am sugerat lui Werner să cânte ceva în germană. A spus:

-De ce nu, dar stai să mă gândesc că nu-mi aduc aminte de nimic. Atunci l-am întrebat ușor provocator:

-Werner, îți mai aduci aminte cumva de *Lili Marlene*? S-a uitat la mine cu un zâmbet larg și a zis:

– Da, Georg, îmi aduc aminte, dar n-am să-l cânt din motive pe care le înțelegi.

– Dar tu de unde-l știi?

– De la Marlene Dietrich.

A doua zi am preparat micul dejun, ne-am urcat în caiace și am vâslit agale înapoi.

Am mai corespondat cu Werner un timp, mai ales cu felicitări de sărbători. Am aflat că în anul 2000 soarta i-a trimis lui Werner ultimul submarin care l-a dus în adâncurile eternității

Foto Credits: George Kun.

George Kun

Mai 2026